herpy

GEKONY

Gekon Leacha

Rhacodactylus leachianus

Największy żyjący gekon świata, ciężki, nocny gatunek nadrzewny z lasów Nowej Kaledonii. Może osiągnąć ponad 40 cm długości i żyć ponad 20 lat. Jest spokojny i ciekawski, ale wymaga dużego, wysokiego terrarium i opiekuna gotowego na długie wspólne życie.

Rodzina: Diplodactylidae Nazwa angielska: New Caledonian giant gecko Dawna nazwa: *Rhacodactylus aubryanus; Rhacodactylus leachianus henkeli*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**23-43 cm** długość całkowita z ogonem
Waga	**150-500 g**
Długość życia	**20-30 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 45 × 90 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-27 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**50-80%**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Owady, owoce, gotowa karma i kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**36-60 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Zniesienia w roku	**2-4**
Inkubacja	**45-150 dni** przy 22-28 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Załącznik D**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Rhacodactylus leachianus to obecnie największy gekon na świecie. Zwierzęta z głównej wyspy Grande Terre mogą osiągać 36-43 cm długości razem z ogonem i ważyć do około 500 g, natomiast osobniki z małych wysp wokół Île des Pins są mniejsze, zwykle 23-30 cm i 150-300 g. Ciało jest masywne, głowa szeroka, a skóra zwisa luźnymi fałdami wzdłuż boków. Palce są szerokie, połączone skórą, a lamelki pod nimi zapewniają pewny chwyt zarówno na korze, jak i na szkle. Oczy mają pionową źrenicę i nie mają powiek, więc gekon oczyszcza je językiem.

Ubarwienie to czysty kamuflaż: szare, brązowozielone lub oliwkowe z jaśniejszymi plamami i marmurkowaniem, dzięki czemu zwierzę niemal znika na tle porośniętego mchem pnia. Wiele dorosłych osobników straciło pierwotny ogon i ma krótki, bulwiasty regenerat. Dawniej wyróżniano trzy podgatunki, ale nowsze badania genetyczne nie potwierdzają tego podziału. Zamiast tego zwierzęta utrzymuje się i sprzedaje jako formy lokalne, nazwane od wyspy lub obszaru, z którego pochodzą.

Gatunek opisał Cuvier w 1829 roku. Jest spokrewniony z *Correlophus ciliatus*, ale w hodowli to zupełnie inne zwierzę. Rośnie powoli i osiąga pełne rozmiary dopiero po trzech do pięciu lat. Jest spokojny i można go przyzwyczaić do brania na ręce, ale gryzie, gdy się przestraszy, a ugryzienie dużego osobnika boli.

Rozmiary i długość życia bardzo się różnią między formami lokalnymi, a dane w ramce obejmują zarówno małe formy wyspowe, jak i duże zwierzęta z głównej wyspy.

Występowanie i środowisko

Gatunek występuje wyłącznie w Nowej Kaledonii w południowo-zachodniej części Oceanu Spokojnego. Spotyka się go w rozproszeniu w południowej i wschodniej części głównej wyspy Grande Terre oraz miejscami w centralnym łańcuchu górskim. Najdalej na północ wysunięte znane stanowisko to Mont Mandjélia w masywie Panié. Ponadto żyje na Île des Pins oraz na wielu małych wyspach i wysepkach wokół niej, gdzie populacje są wciąż stosunkowo gęste.

Zasięg jest rozczłonkowany i brak wiarygodnych danych o liczebności populacji. Gatunkowi zagrażają wycinka lasów, zawleczone szczury, koty i świnie, inwazyjna mrówka *Wasmannia auropunctata* oraz nielegalne odłowy, zwłaszcza na małych wyspach, gdzie niski las ułatwia chwytanie zwierząt.

> **Naturalny zasięg:** Nowa Kaledonia.

ŚRODOWISKO

Gekon żyje w wilgotnych lasach: przybrzeżnych, gęstych lasach deszczowych i lasach górskich. Na głównej wyspie większość stanowisk leży na wysokości od 500 do 1.100 m n.p.m., natomiast populacje wyspowe żyją tuż przy wybrzeżu. W dzień śpi w dziuplach i szczelinach pni, a nocą wspina się po koronach drzew w poszukiwaniu pożywienia. Para często przez długi czas zajmuje to samo dziuplaste drzewo.

Dieta jest mieszana: owady, pająki i mniejsze kręgowce, ale też owoce, nektar i soki roślinne. Klimat jest łagodny i wilgotny. Temperatura w skrajnych przypadkach waha się od około 12 °C w zimową noc do 34 °C w letni dzień, ale przez większą część roku jest znacznie bardziej umiarkowana. W terrarium należy odtworzyć właśnie ten łagodny, wilgotny klimat z chłodnymi nocami, a nie tropikalny upał.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje wysokiego terrarium o wymiarach co najmniej 60 × 45 × 90 cm (długość × szerokość × wysokość). Mniejsze terrarium jest za ciasne dla zwierzęcia mierzącego 40 cm i ważącego kilkaset gramów, a przestronne lokum daje spokojniejszego gekona. Para powinna mieć co najmniej 90 × 45 × 90 cm.

Młode i osobniki młodociane najlepiej trzymać w pojemniku lub małym, gęsto obsadzonym roślinami terrarium, gdzie czują się bezpiecznie i łatwo znajdują pokarm i wodę. W miarę wzrostu przenosi się je do większych. Ręcznik papierowy to dobre podłoże dla najmłodszych, bo łatwo dostrzec i usunąć odchody.

Urządź terrarium grubymi gałęziami pod różnymi kątami i na różnych wysokościach, dużymi rurami korkowymi, korą korkową i gęstym listowiem, najlepiej z żywymi roślinami, takimi jak epipremnum czy fikus sprężysty. Zwierzę musi mieć możliwość ukrycia się wysoko. Pudełko z wilgotnym torfowcem służy jako wilgotna kryjówka i miejsce do składania jaj. Jako podłoże sprawdzi się zatrzymująca wilgoć mieszanka włókna kokosowego i ziemi bez nawozu, najlepiej w formie podłoża bioaktywnego. Zadbaj o dobrą wentylację, najlepiej zarówno na dole, jak i na górze.

TEMPERATURA

Rhacodactylus leachianus czuje się najlepiej w zwykłej temperaturze pokojowej. W dzień odpowiednie jest 22-27 °C, a w nocy temperatura może spaść do 18-22 °C. Nocne ochłodzenie odpowiada warunkom naturalnym i utrzymuje aktywność zwierzęcia. Jeśli w pomieszczeniu jest stale powyżej ok. 20 °C, wiele osobników radzi sobie zupełnie bez dodatkowego ogrzewania.

Największym zagrożeniem jest przegrzanie. Jeśli temperatura długo utrzymuje się powyżej 28-29 °C, zwierzę się stresuje i może doznać uszczerbku na zdrowiu. Gatunek nie potrzebuje miejsca do wygrzewania. Jeśli zimą robi się za zimno, brakujące ciepło może zapewnić słaba mata grzewcza na bocznej ściance lub słaba żarówka grzewcza sterowana termostatem. Zawsze mierz temperaturę termometrem cyfrowym.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 50-80 %. Zraszaj terrarium każdego wieczoru, tak by wilgotność wzrosła do 70-80 %, i pozwól jej spaść w ciągu dnia, aby podłoże i gałęzie zdążyły przeschnąć. Stała wilgoć prowadzi do pleśni i problemów skórnych. Możesz też zraszać tylko jedną połowę, żeby zwierzę mogło samo wybierać.

Gekon pije krople z liści i szyb, ale postaw też ciężką, stabilną miskę z wodą i wymieniaj wodę co najmniej co drugi dzień, a od razu, gdy jest zabrudzona. Higrometr umieszczony w środku terrarium pokaże, czy ten rytm jest utrzymany.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest nocny i może żyć bez UVB, jeśli otrzymuje witaminę D3 z pokarmem. Światło jest często potrzebne tylko ze względu na rośliny. Jeśli jednak zaoferuje się słabą świetlówkę UVB, zwierzęta często z niej korzystają. Jeśli wybierzesz UVB, niech będzie słabe, jak dla gatunków cieniolubnych (strefa Fergusona 1), i zadbaj, by zwierzę zawsze mogło schować się w cieniu.

Światło powinno świecić 10-12 godzin dziennie, najlepiej sterowane programatorem czasowym, a w nocy powinno być ciemno. Unikaj mocnych lamp punktowych i kolorowego światła nocnego.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Podstawą diety jest gotowa sproszkowana karma dla owocożernych gekonów, rozrobiona z wodą do konsystencji gęstej papki i podawana w miseczce, najlepiej w uchwycie umieszczonym wysoko. Popularne marki to Pangea i Repashy. Dorosłe zwierzęta dostają papkę 2-3 razy w tygodniu, młode częściej, a resztki usuwa się po dobie.

Ponadto podawaj żywe owady raz lub kilka razy w tygodniu: karaczany dubia, świerszcze i szarańczę, a larwy barciaka i jedwabniki jako przysmak. Owady nie mogą być szersze niż odstęp między oczami zwierzęcia i należy je obsypywać wapniem z witaminą D3. Raz w miesiącu można podać małą oseskę myszy, zwłaszcza samicom hodowlanym, ale nie jest to konieczne. Dojrzałe owoce, takie jak mango, gruszka i figa, można podawać w małych ilościach jako przysmak.

Młode zaczynają jeść trzy do pięciu dni po wykluciu i dostają karmę w proszku oraz małe świerszcze 3-4 razy w tygodniu. Samice mogą odmawiać jedzenia tuż przed złożeniem jaj, a potem jedzą wyjątkowo dużo. Regularnie waż zwierzęta, aby śledzić, czy przybierają na wadze.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Rhacodactylus leachianus jest spokojny i może się oswoić, ale nie jest zwierzęciem do codziennego brania na ręce. Może ugryźć, gdy się przestraszy, a ugryzienie dużego osobnika boli i może krwawić. Bierz go na ręce spokojnie, nisko nad ziemią i na krótko, a nowym zwierzętom daj kilka tygodni na aklimatyzację. Młode najlepiej zostawić w spokoju przez pierwsze miesiące. Nigdy nie chwytaj za ogon.

W dzień śpi w kryjówce. Może warczeć, szczekać i klikać, gdy się broni lub jest niezadowolony. Co do zasady trzymaj zwierzęta pojedynczo. Samiec i samica mogą czasem mieszkać razem latami, jeśli mają dużo miejsca i wiele kryjówek, ale nawet dobrze dobrana para może nagle zacząć walczyć, więc bądź gotów je rozdzielić. Dwóch samców nigdy nie wolno trzymać razem, a próby z jednym samcem i dwiema samicami najczęściej kończą się walkami.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce mają wyraźne zgrubienie u nasady ogona i ułożony w kształt litery V rząd porów przed kloaką, więc płeć można rozpoznać w dość młodym wieku. Zwierzęta rosną powoli i powinny być używane do rozrodu dopiero w wieku co najmniej trzech lat, a często mija cztery do pięciu lat. Samice z wysp powinny ważyć co najmniej ok. 120 g, a samice z głównej wyspy ponad 180 g. Samica zbyt młoda lub zbyt lekka ryzykuje wyczerpanie zapasów wapnia lub zatrzymanie jaj.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

GODY I KOPULACJA

Rozród przebiega zgodnie z porami roku. Zapewnij zwierzętom chłodniejszy okres od listopada do lutego w temperaturach z dolnej części normalnego zakresu, około 21-23 °C, a następnie w lutym i marcu podnieś temperaturę o kilka stopni. To rozpoczyna sezon.

Przez pierwsze dni najlepiej zapoznawać zwierzęta przez siatkę, np. umieszczając samca w małej siatkowej klatce wewnątrz terrarium samicy. Dobrane pary często odpoczywają blisko siebie, a zwierzęta niepasujące do siebie szczekają i próbują atakować przez siatkę. Podczas kopulacji samiec gryzie samicę w kark i drobne zadrapania są normalne. Rozdziel je w razie poważnych obrażeń lub oznak utrzymującej się agresji. Para może mieszkać razem przez cały sezon albo samca można dosadzać tylko na czas kopulacji.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica zwykle składa pierwsze zniesienie około 30 dni po kopulacji. Zniesienie liczy najczęściej dwa jaja, ale może składać się z jednego. Kolejne zniesienia pojawiają się w odstępach ok. pięciu tygodni. Ich liczba bardzo się różni: dwa do trzech zniesień w sezonie to norma, ale może ich być od jednego do sześciu, a niektóre samice składają znacznie więcej.

Zapewnij pojemnik do składania jaj z wilgotnym torfowcem lub włóknem kokosowym, w przeciwnym razie samica zakopie jaja w podłożu. W sezonie dawaj jej więcej wapnia i pokarmu, a przerwij rozród, jeśli traci na wadze. Samotne samice czasem składają jaja bez samca, a w rzadkich przypadkach z takich jaj dochodzi do wyklucia.

INKUBACJA

Ostrożnie wyjmij jaja, nie obracając ich, i umieść je do połowy w wilgotnym wermikulicie lub perlicie w pudełku z małymi otworami wentylacyjnymi. Postaw pudełko w inkubatorze lub w miejscu o stabilnej temperaturze między 22 a 28 °C.

Temperatura decyduje o długości inkubacji: w wysokiej temperaturze wyklucie następuje po ok. 45 dniach, w niskiej może to trwać do 150 dni. Ciepła inkubacja daje też więcej samców, a chłodna więcej samic, ale dla tego gatunku nie ma pewnych wartości granicznych. Jaja, które się zapadają i żółkną lub pleśnieją, zwykle nie są zapłodnione, ale zostaw je, dopóki nie będziesz pewien.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode wyglądają jak miniatury dorosłych, a ich wielkość zależy od formy lokalnej. Przenieś każde osobno do małego pojemnika lub plastikowego pudełka z otworami wentylacyjnymi, z ręcznikiem papierowym jako podłożem, kryjówką i małą miseczką z wodą. Trzymaj je oddzielnie, aby się nie stresowały i nie gryzły nawzajem.

Młode zaczynają jeść po trzech do pięciu dniach. Podawaj im karmę w proszku i małe świerszcze 3-4 razy w tygodniu, a wodę wymieniaj co drugi dzień. Wiele młodych przez pierwsze miesiące niechętnie przyjmuje owady i żywi się głównie papką. W porównaniu z innymi gekonami rosną powoli i w miarę wzrostu przenosi się je do większych pomieszczeń.

Zdrowie i częste błędy

Rhacodactylus leachianus jest odporny, ale niektóre problemy powtarzają się:

- Temperatura powyżej 28-29 °C, np. w terrarium stojącym latem przy oknie. Powoduje stres i brak apetytu.
- Za mało wapnia i witaminy D3 u młodych zwierząt i samic hodowlanych, co prowadzi do miękkich kości, wygiętych kończyn i drżenia. Stosuj dobrą gotową karmę i obsypuj owady.
- Stale mokre podłoże i słaba wentylacja, które powodują grzybice i problemy skórne.
- Resztki wylinki na palcach i końcu ogona. Zapewnij wilgotną kryjówkę i ostrożnie usuwaj resztki letnią wodą.
- Otyłość u zwierząt, które dostają za dużo pokarmu i mają za mało ruchu w zbyt małym terrarium.
- Pasożyty i infekcje u nowo kupionych zwierząt. Trzymaj nowe zwierzęta osobno i zleć badanie próbki kału.
- Rany po ugryzieniach po kopulacji lub walkach, które trzeba utrzymywać w czystości i obserwować.

Zdrowe zwierzę ma czyste oczy, pełną nasadę ogona i dobry chwyt. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli gekon traci na wadze, nie je przez kilka tygodni, ma obrzęki lub wydaje się osowiały.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.